Ч. 96. Чернівці, четвер дня 6. мая 1909 р. Річник XXV.

Передплата на „Буковину“
платна в Чернівцях:
в **Австро-Угорщині**: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
в **Росиї**: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
в **иньших державах**: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодиноке число 10 сотиків.

Оголошеня коштують по 10 сотиків від одношпальтової стрічки або її місця дрібним друком (петіт). При кількоразових або при річних замовленях значний опуст.

БУКОВИНА

Орґан українськоі поступової партиї на Буковині,
виходить що дня крім неділь і сьвят.

Редакция, адміністрация і експедиция „Буковини“
в Чернівцях, ул. Петровича число 2.
Число телефону 176.
Адрес для телеґрамів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділь і сьвят.
Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленях відповідний рабат. **Рекламациї** неопечатані вільні від порта. **Рукописи** звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем почтової належитости.
Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.
Належитостий за анонси марками почтовими не принимає ся.

Рада державна.

Палата послів залагодила у всіх трох читанях предложене в справі управильненя робочого часу в торговельному промислі і почала перше читане предложеня дотично підвисшеня податку від пива та горівки як також санациї краєвих фінансів.

Посол Фідлєр (Чех) підносить, що недобори краєвого буджету є головно вислідом видатків на удержане шкіл як також наслідком того, що притягало ся також краї до покритя коштів на всякі меліорациї, санітарні та гуманітарні цїли. На перший позір фінансовий плян правительства має взагалі щось блескучого, але підвисшене податку від пива дало-би ся найбільше відчути Чехії.

В цїли санациї краєвих фінансів повинна держава перебрати на себе якусь часть видатків на школи.

Посол Штайвендер (Німець) висказує фінансовим правительственним предложенем своє недовіре і каже, що они не вистарчать анї на санацию краєвих фінансів анї на поліпшене державного буджету. Нїм наступить ухвала внесених підвисшень податку, треба справу добре розглянути, чи не можна-би в податкових справах завести реформу на лад Німеччини або позаводити які нові податки. Бесідник бачить хиби у ключі розділу податків на поодинокі краї.

Посол Лукашевич уважає за відповідне, щоби держава перебрала на себе всякі аґенди та видатки на народне шкільництво та санітарні потреби, що найбільше причинили ся також у Буковині до погіршеня ситуациї краєвих фінансів. Буковиньскі Русини взагалі витають радо акцию правительства, бо в иньшім разї мусїло-би наступити величезне підвисшене податків, чого сільске населене не моглоби понести. Сума у висоті 1,900.000 кор., яку правительство призначило для Буковини, не вистарчить на те, щоби покрити потреби краю. Бесідник не годить ся з підвисшенем горілчаного податку. Що до зниженя домашного податку послідних двох кляс, то буковиньскі Русини застерегли собі спрецизоване свого остаточного становища до правительственного предложеня в другім читаню і будуть голосувати відповідно до уступків, які зробить правительство. *(Гучні оплески.)*

Посол Фрайндліх (соц. дем.) висказує ся іменем социял-демократичної партиї проти нових податкових предложень, тому що добачає в них безоглядний рабівничий похід на кишені робучого населеня.

Засїдане замкнено, коли ще посол Зайдл іменем німецких аґрариїв і пос. Хатупка іменем ческих аґрариїв висказали ся проти підвисшеня податку від пива та горілки. Слїдуюче засїдане в пятницю.

Комісия буджетова.

Буджетова комісия приняла в справі державних бонів слїдуючу резолюцию:

З огляду на те, що виглядає, немов би емісия скарбових бонів виходила поза компетенцию адміністрациї, треба звинити сю операцию заграничними та внутрішними політичними відносинами, яка окрім того була конечна в інтересї державних фінансів, тому ухвалює палата послів удобрити се поступоване правительства, застерігаючи ся однак перед нарушенем прав палати. Комісия почала опісля нараду над буджетом міністерства публичних робіт.

Програма працї парляменту.

В парляментї відбула ся в понедїлок міністерска рада в справі праць теперішної сесиї парляменту. Правительство рішило домагати ся ухваленя податкових законів і санациї краєвих фінансів.

Правительство думає, що всї ті закони можна полагодити в першім читаню протягом сього тижня, а відтак відіслати їх до специяльної комісиї, зложеної з 52 членів, де рішить ся судьба сих законів. Міністер скарбу не має надії, аби сї проєкти мож перевести без зміни, але знає, що поробить ся ріжні зміни в користь автономії країв. Правительство надієть ся, що з помочию польско-німецкої більшости зможе їх перевести проти славяньскої унії та социялїстів.

Що до анексийних законів, то бар. Еренталь і бар. Буріян, котрі зложили такі великі тягарі на плечі бар. Бінерта і д-ра Білїньского, не вважають полагоди сих законів наглячою справою. Про полагоду повного буджету по червень нема що й говорити. Через те мусїти ме міністер скарбу предложити нову піврічну буджетову провізорию. Крім того мусїти ме палата заняти ся торговельним договором з Румунією та законом про льокальні желїзниці.

Многі люки і прогалини в державнім буджетї справляють найбільшу журбу правительству і парляментови. Ліквідация послідних тижнів дасть дуже великий результат, а на будуче видатки побільшать ся.

По Українї.

Українське духовеньство.

Ми австрийскі Русини маємо дуже скупі відомости про духовеньство закордонної України, а й ті вістки, що є, не промовляють конче в користь українського духовеньства. Правда, стрічаємо гарну

В. Доманицький.

Памяти Миколи Аркаса.

Невимовно тяжко одержувати такі звістки, як одержав я отсе: помер Микола Миколаєвич Аркас. Не богато знайдеть ся у нас на Вкраїнї людий, щоб так віддали ся всею душею українській справі, щоб не жалїли на те нї труда нї великих жертв, і то таких жертв, що ліва рука не знає про те, що дає права.

Покійний до часів визвольного руху був відомий в українському громадяньстві тільки як автор опери „Катерина“; але визвольний рух захопив його, і з того часу, як українське слово в Росиї стало вільне (наскільки взагалї стало вільне якебудь слово), то й покійний, не вважаючи на свої більш як пять десятків літ, жваво узяв ся до працї на українському ґрунтї: перш за все завів у себе в селї (Богданівцї, в одеському повітї) українську школу, поставив там Українців учителїв і почав учити по українських підручниках. Два роки йшла там наука явочним порядком, і вже покійний тїшив ся, що через рік буде перший український випуск школярів. Писав менї, як селяни радїють, що дїтий вчать рідною мовою, що вони через місяць вже уміли читати і все прочитане розуміють, цікавлять ся наукою і т. и. Але лїтом 1908. року отець духовний в тім селї зробив куди слїд „донесеніє“, і українську школу „упразднено“: знов стало все як було і як є скрізь по Українї. „Що менї робити? куди менї вдатись, щоб не забороняли? — запитував мене покійний; але трудно було якусь раду дати...

Окрім школи, покійний богато працював для миколаївскої „Просьвіти“, де був головою і лектором (читав лекциї з Історії України). Ще в остатному листї до мене (10 днів до смерти) — пише він про Шевченкове сьвято, що спорядила миколаївска „Просьвіта“ 22. лютого. „Прийшло сьвято— пише він — дуже гарно, і материяльно і морально. Вражінє надзвичайне, і менї надзвичайна нахлобучка від начальства за те, що ґалерка, як засьпівали „Заповіт“, загукала: „встать, встать“! Хоч я у сьому зовсїм не винуватий, хиба тим, що як опера („Катерина“), так і апотеоз гарним виконанем зробили величезний підйом; от і вся моя вина. Та Бог з ними! Їх сила, їх і воля, а ти мовчи та диш, та й то, як що дозволять“. Дїйсно, успіх того вечера був надзвичайний, і прибутку, як писало ся в „Радї“, дав він більш 1.000 карб.

Що зробив покійний Микола для „Просьвіти“ і взагалї для миколаївского громадяньства, се краще розказати комусь з миколаївських людий, а не менї, тим більш що я особисто покійного нїколи не бачив, а лише знаю його з листів, якими ми часто обмінювали ся за останні 2 роки. І от по тих якраз листах я мав змогу скласти справжну ціну сїй на рідко симпатичній і щирій людинї. Се був чоловік з добрим, чулим серцем, що обзивало ся не в одній такій українській громадській або й особистій чиїйсь справі, на яку инші не звертали уваги, а то й сьвідомо од неї бокували. Він допомагав не одній людинї, не чувши навіть її імени, але покладаючись на людий, котрим він вірив чи поважав їх, хоч нераз теж не знав їх особисто. І власне отся безоглядна віра в людий була його згубою і робила йому чимало прикростий в житю.

Роблячи якусь громадску роботу, з котрої на його думку вийде користь українській справі, і докладаючи до неї окрім власної величезної працї великих нераз коштів, він нїколи не заносив ся думкою, що ось, мовляв, „облагодїтельствую“ земляків, а навпаки почував себе немов винуватцем, що він, дїлетант, homo novus в гуртї українських працьовників, береть ся й собі до роботи, тільки тому, що „жатва многа, а дїлателїв мало“... „Ви знаєте — писав він до мене, — що я не з тих людий, що мріють за власну славу. Зробити усе, що у спромозї, на користь громадяньства — ось мій девіз. Зробити се самостійно, у спілцї чи допомогти у справі — се менї однаково“...

Написавши і видавши свою „Історию України-Руси“ і пустивши її у сьвіт по такій цїнї, щоб вона могла дійти й на село, під сільску стріху, а через се доклавши до виданя кілька тисяч навіть при

одиниці, віддані цілою душею українській справі, як от депутат другої думи Гриневич, але загал — се змосковщені батюшки, чужі свому народови, орудія „обрусенія“. От як характеризує „Рада“ українське духовеньство:

„На жаль, українське духовеньство в масі не викликає надто рожевих надій. Колись воно стояло на национальному ґрунті цілком сьвідомо й бороло ся проти релігійної нетолерантности й утисків польскої держави, обороняючи разом з народом свою віру. Проти Кунцевичів, Потиїв і т. и. воно ставило міцні мури з низшого духовеньства, що стояло на сторожи релігійних інтересів свого народу; потім так само пробувало воно боротись і з обрусенієм, аж до кінця XVIII. в. Обрусеніє в церковній сфері почало ся від Петра I., чи навіть ранійше, бо вже патриярх Йоаким заборонив друкувати твори українських апологетів „віри благочестивої“. Далі довгою ниткою потягли ся заборони на українські виданя церковних книг з наказами „малороссійская примрачная рѣченія изъясняти обыкновенными“ або звіряти з московскими, „дабы никакой розни и особаго нарѣчія въ нихъ не было“. Українські виданя церковних книг просто відбирали з церков і нищили, даючи замість них книги „московской печати“ і „на великороссійскомъ нарѣчіи“. Року 1769 архимандрит печерский Зосима просив дозволу хоч букварі друкувати не московскі, бо сих народ купувати не хоче, але й сего не дозволено. В академиї київскій починають переучувати студентів на московску вимову, а заразом звелено, щоб і по церквах на Україні читано молитви „голосомъ, свойственнымъ россійскому нарѣчію“. Духовенство на Україні потрохи все далі й далі відходило від народа в релігійній сфері і почало цілком нехтувати його национальні інтереси, виробивши на народньому ґрунті якусь чужу й далеку від народу касту.

Може ще дехто з духовних осіб слідом за сьв. Іоасафом (Горленком) тихцем і промовляє: „а я, разсуждая теперь пребѣдное отечества состояніе, плачу и воздыхаю: Господи помилуй!“ — але далі за сї зітханя не йде. Величезнаж більшість або цілком байдужно ставить ся до „пребѣднаго отечества состоянія“, або навіть погіршує його становище, віддавши себе цілком на службу обрусенія. З осібна що до української евангелії або будуваня церков в українському стилї — чи хто з українського духовеньства заговорив про се коли голосно, чи ставив якінебудь домаганя в сїй сфері? Щось ми сего не чули, а чие-ж се діло, як не тих панотців, кому сї справи повинні лежати на серці? І чи не забагато буде вже — перекладати свою повинність на плечі сторонніх людей, що й без того мають свого діла досить?...

Українське духовеньство, або хоч та частина його, що справді хоче бути українським, повинно само дбати, щоб його голос в релігійно-церковних справах був дужший, щоб звертав на себе більше уваги. І коли той голос бренїтиме не підголоском синодского православія, не на ноту українського клерикалізму, а в унісон гуманітарним вимогам нашого часу, то симпатия і допомога культурних кругів українського громадяньства буде йому забезпечена. Але для сего, знов кажемо, треба здобутись хоч на крихту громадяньскої сміливости й самому взятись до праці, переставши зо сьвятим архипастирем зітхати: „Господи, помилуй!“ та складати на иньших людей власну вину. Зітханями та нарікапями нічого тут не поможеш...

З Туреччини.

Переслідуваня противників.

Царгород, 5. мая. Нові „пани“ зачинають уживати енерґічних средств проти льокальної преси. Всякі неточні і сензацийні вістки заборонені. Не вільно нічого писати про міністерску крізу, про події в Адані і про армию. Старий прасовий закон заострено. Часописи перед своїм виходом мусять бути предложені до перегляду. Редакцию часописи „Османлї“ зачинено за то, що подавала вістки про події в Адані. Военний суд наказав арештувати властителя і редакторів час. „Ікдам“ і „Індепендант“, бо своїми публікациями причинили ся до револьти з 13. цьвітня. Неправдиві вістки, що сегодня має ся виконати кілька присудів смертних. До передвчера военний суд засудив 15 осіб на смерть, з тих 2 in contumatiam. 13 засуджених вчера повішено. Сегодня знова буде кілька осіб засуджено на смерть.

Вісти про розрухи з малої Азиї.

Царгород, 5. мая. Міністер внутрішних справ Ферід Паша післав до Адани 50 ваґонів збіжа. Заініциовано також зі сторони Вірменів і инших чинників приватну акцию. „Османлї“ довідує ся, що редіфмайор з Сісу, якого післано до Гачіну, з доброю частиною свого війска перейшов на сторону повстанців, дальше, що порта заборонила посиланє з провінциї алярмуючих депеш до тутешних комітетів. — Датована 1. маєм депеша дементує вістку про перехід частини війска на сторону аґітаторів і твердить, що в цілім вілаєті нема ніяких заворушень. — Редіф баталїони з Тортусу і Мерзини демобілїзовано. — Рада міністрів на вчерашнім засїданю постановила з огляду на безперестанні заворушеня в Еменї заспокоїти почасти домаганя звісного претендента і полудневo-східній частині провінциї подати певну автономию. — Торжество припоясаня меча новому султанови відбуде ся, як доносить головний майстер церемоний, в понеділок. — Дипльоматия візьме участь в торжестві, уставивши ся коло адриянопольских воріт.

Дорогоцінности знайдені в приватних кімнатах бувшого султана.

Царгород, 5. мая. (Кб.) При перебираню інвентара у приватних кімнатах Абдул Гаміда знайдено в грошевих шафах рахунки на гроші і акциї, зложені у банках, у скринях всякі дорогоцінности та 300 тисяч фунтів у банкнотах, вкінци три каси, які сегодня утворять. В сї ті річи перенесено до міністерства війни. Палата дала правительству уповномочненє на пожичку в османьскім банку у висоті півміліона в цїли покритя конечних податків, яку то пожичку покриє ся грішми з австро-угорского відшкодованя.

ДОПИСЬ.

Головні збори філії тов. „Руска Школа“ в Заставні.

Збори відбули ся дня 1. цьвітня с. р. при участи 47 очителїв і учителїок, шк. інст. Продана і о. Драчиньского. Се відрадна подія, що учительство по довшій апатиї з причини несприяючих відносин знов рухнулось мов той засів по теплім веснянім дощику.

Наради як і цїлий перебіг зборів мали поважний настрій конференциї.

По отвореню зборів заступником голови п. Щербановичом, мав надуч. Іполіт Омельский відчит про кари тїлесні в школї і о уладженю шкільних книжок.

Референт навів між иншим, що простолюдин не вміє оцїнити чоловіка після єго науки і заслуг, а поважає лиш того, кого боїть ся. Хто би єго міг добре набити, або до криміналу всадити, перед тим він і шапку здойме і в кождій річи послухає. Правда, що се фальшиве понятє поваги, але воно на жаль так є, і з тим треба числити ся нам. Загал наших селян посилає свої дїти до школи тілько від напасти, аби кару не платити, ба бувають і такі випадки, що родичі в своїй темноті намовляють дїтий до непослуху супроти учителя, може го — каже — викинуть зі школи. А про вивченє завданих лекций, не може бути й бесїди, бо дїти не мають до сего дома принуки, противно родичі й самі ставлять не раз перепони науцї своїх дїтий; то-ж ученики звичайно лиш то знають, що в школї від учителя навчать ся (ба часто й то забувають), а щоби вони то знанє поглубили і уміцнили своєю пильностю дома, сего нема, бо ученик злої ноти не боїть ся, від родичів має потугу, а знає, що карати не вільно, то-ж поступає після свої волї і свого дурного розуму. Відки-ж тут має бути поступ?

Давно були тілько одноклясївки, учителї не завдавали собі тілько працї як тепер і сьвяткувало ся більше, але була фрика, і дїти знали бодай добре читати, рахувати і красно та поправно писати. А тепер маємо майже в кождім селї кількох учителїв, купу законів і всяких розпоряджень, маємо госпітациї, часті інспекциї, конференциї, всякі викази і справозданя, і то все на остро, а прото не видно належних усьпіхів, що нераз приходилось нам се і публично почути. То-ж я тої гадки, що запровадженє тїлесної кари в школї поліпшило-б значно так дисципліну як і успіхи, ба не

тій умові, що воно швидко розійшло ся без останку, покійний Микола не тільки не був певен, що він зробив щось велике, а увесь час, коли й хвалили й лаяли критики, все чув себе ніяково, відчував усї хиби своєї працї і оправдував себе перед своєю совістию тим, що таку книжку він мусів видати, бо вона на часї, бо її от як треба. Вже по всїх критиках і полеміках, в січні сего року він в десятий раз пише менї те саме: „Справдї-ж, я не фаховий історик, але до сего критицї нема діла; коли узявсь за таку відповідальну річ, то виконуй її як слїд. Виступаючи з першим виданєм, я хотів тільки подати зразок такої історії, якої нам справдї дуже бракувало; хотів тільки, щоб вона хоч трошки збудила нашу спочиваючу у довжезному снї людність. Друге-ж виданє повинно бути не справою або зразком, а дїйсно серіозною працею“... „Не забувайте — пише він в листї від 27. подалиста 1908 — що я не специяліст історик, а тільки люблю свою Україну і всїм серцем хотів допомогти людови рідному уявити собі „що ми є і чиї ми дїти“, а не камінь їм дати, коли вони просять хлїба“.

Коли до покійного лїтом минулого року почали доходити протилежні рецензиї в „Радї“ та у „Лїтературно-Науковому Вістнику“ з деякими коментарями в листах до него, то він був прямо в одчаю не зза критики, до якої він ставив ся більш ніж фільозофічно, а до деяких сумних наслїдків її „сьвідомість, що хоч і ненавмисне, я став винуватцем, робить мене страшенно нещасним і не дає спокою. Я готовий усе, усе зробити, тільки щоб як-небудь загасити, припинити усї ті балачки і суперечки... Як би ви знали, як воно боляче і прокро!“... І вертаючись до сеї самої справи в иншому листї, він додає: „Ось у чому стала дїйсно шкодливою моя „Історія“, і се менї не дає спокою, не дає ні на хвилину забути за се“.

Одно лише було величезною потїхою покійному: ті подяки, головно від селян, що присилали йому в листах, і се одно підбадьорювало його, додавало духа і велїло йому думати, що мабуть не зовсїм уже шкідливу книжку він дав, коли люди дякують. Говорячи в листї до мене про ворожі почутя до власної працї, він дальше пише: „А тут ще як на те, не вгавають усякі подяки за ту „Історію“ і знов якісь селяни дякують за те, що очи їм відкрито тою „Історією“. А в другому листї додає таке: „Сими днями у нашій „Просьвітї“, підходить до мене якийсь незнайомий чоловік і узявши мене за обидві руки, щиро дякує кажучи: „Ви знаєте, добродію, я записавсь торік до вашої „Просьвіти“, бо любив собі послухати наші співи та подивити ся, як грають і виставляють на сценнаші пєси; а тепер, як купив та перечитав Вашу „Історію“, то Ви знаєте, — зі мною щось надзвичайне зробилось: я плакав, я ридав, як читав. От вам і шкодлива річ“! Адже-ж за язика того добродія нїхто не тяг; сам він підійшов, хвилював ся страшенно, навіть сльози на очах. Та хибаж се він оден так висловюєть ся: я на власні вуха чув таке богато де від кого, тай листи є, що сьвідчать про те враженє, про отакий їх вплив на читача“.

І ще можна було-б подати з листів богато деяких цікавих подробиць про відношенє покійного до себе самого, яко автора, — подробиць, котрі би показали нам особу його в дуже симпатичному сьвітлї; але про се не випадає тут говорити. Покійний добре бачив, що перше виданє його „Історії“ лише переходове і що треба дати друге, котре би вже було поважно виконане і що-до змісту і що-до художественної сторони. Для сего він запросив до працї цїлий гурт людий, замовив художникам цїлий ряд історичних портретів та історичних ілюстраций, і вже чимало з того зроблено, але невблагана судьба підкосила несподївано житє сего щирого сина України і перенесла його туди, „ідїже нїсть болїзни нї печали нї воздиханія“. Не стало ще одного робітника, ще одної української сили, що могла би богато зробити „чи самостійно, чи у спілцї, чи допомогти у справі, — все одно“... Нехай же з сьвятими спочиває сей щирий, вірний син української нациї!... Нехай земля йому буде як пух!

Закопане, 17./3. 1909.

„Рада.“

треба би тоді і домів поправи, котрі й так не зараз увійдуть в житє. Як якийсь казав: „Сьвятила ся фрика“. Не треба проти сему виїзджати з гуманїзмом і иньшими арґументами, бо се для наших обставин тілько фрази і нї нащо не здадуть ся. Впрочім такі культурні держави як Німеччина, Шкоция і иньші позаводили в школї кару тїлесну, то чого-ж ми мали б в сїм зглядї по заду лишатись. Вправдї після карного закону пристоїть учителеве таке саме право караня, як і родичам дитини, та закон шкільний не узнає сего. Найвисший трибунал у Відни дав раз на відклик засудженого учителя увільняючий вирок, мотивуючи, що треба полишити розсудкови учителя, як в данім разї має покарати дитину. Отже вже є крок у перед, тілько далї.

Дотично шкільних книжок, дало би ся також дещо сказати, тим більше, що свого часу при пов. конференциях уч. не всюди обговорено їх докладно. Один предсїдатель конференциї, коли прийшла бесїда на книжки, виразив ся так: „Но, що тичить ся сеї точки, то надїюсь, що нїхто не буде мати щось закинути! І так з фальшивого понятя пієтизму до автора узнано книжки за досконалі, без найменьшої дебати.

Наші шкільні книжки дїйстно добрі, особливо під зглядом лїтературним, але зі згляду систематичного дало би ся де що змінити, а іменно, щоби науковий материял був поданий в стислій формі, а природопись була подїлена на поодинокі єї части, бо в тім разї будуть виображіня певної галузи тїснїйше сполучені між собою в дїточій памяти, а за тим то они будуть і докладнїйші і тривалїйші, та лекше й скорше зможуть при данїй нагодї поновлювати ся. При такім то уладженю книжки і праця учителя буде лекша і користи буде більше.

В своїх дальших виводах покликує ся справоздавець на дотичні статї в „Bukow. Schule“, і переходить в кінци на нїмецку мову в народній школї, яка після єго думки не має рациї, щоби на ню класти таку велику вагу, бо дїтям годї вивчитись за так короткий час чужої мови, що досьвідчено також і на ґімназиях, де ученики прецїнь дорослі молодцї і більше часу посьвячують грецї і латинї, а однако ними бесїдувати не можуть. Нам треба домагатись рускої мови в урядах, а не заводити нїмеччину в школї. Школа народна не має на метї виучувати чужих мов; досить як будуть дїти знати читати нїмецке і латиньске письмо. З сих виводів виходить, що запровадженє нїмецкого підручника др. Тумлїржа против чого й так всї конференциї висказались, злишне.

Над сим відчитом вивязалась дуже оживлена дебата в якій забирали слово Недїльский, Герасимович, М. Іваніцкий, Томюк, Кейван, Павлюк і інсп. Продан. В кінци запали слїдуючі ухвали:

1. Старати ся осягнути в компетентній дорозї вітцївске право учителя над шкільними дїтьми, т. зн. щоби учителеви пристояло таке саме право кяраня дитини, як і родичам. (Внескодавець М. Іваніцкий.)

2. Запровадженя домів поправи. (Інспектор Продан.)

3. Учительство зібране на головних зборах „Рускої Школи“ в Заставнї висказує жаль, що ц. к. Рада шкільна краєва в супереч ухвалам повіт. конференций учительских зарядила ввести підручник нїмецкої мови др. Тумлїржа в буковиньских нар. школах протестує против того, а навпаки жадає, щоби дати під розвагу учительству на конференциях підручник п. Серґія Канюка, зглядно розписала конкурс на уложенє такого підручника, котрий відповідав би духови нашої мови. (Іван Герасимович.)

Зі справозданя дїяльности видїлу паном Щербановичом, як і касового п. Падурою за рік 1907 і 1908 видко, що в послїднім роцї не показало товариство жадного житя.

До нового видїлу ввійшли: Інсп. Продан (голова), надуч. Томюк (заступник), надуч. Д. Іваніцкий (писар), надуч. Падура (касиєр), о. Драчиньский (контрольор), а надуч. Іп. Омельский і надуч. Петрачик як заступники.

При послїдній точцї дневного порядку принято от сї вільні внесеня:

1. Позаяк в послїдних часах з'явило ся в „Bukowinaer Lehrer-Zeitung“ богато статий вимірених проти чести наших передових людий, для того збори „Рускої Школи“ в Заставнї з дня 1. цьвітня с. р. висказують дотичному орґанови свій жаль в доказ, що з дотичними напастями не солїдаризують ся. Сей внесок тов. Юрія Павлюка принято одноголосно без дебати.

2. На внесенє п. М. Іваніцкого ухвалено змінити назву тов. „Руска Школа“ згідно з центральним товариством на „Українська Школа“.

3. Статутом непредвиджений видаток в сумі 11 кор. перенести до адмінїстрацийних видатків.

На сїм збори скінчили ся.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 5. мая 1909.

Календар. Четвер 6. (23) Ґеорґія, Валерия, рим. Івана в Олїю. Схід сонця 4 год. 30 мін., захід 7 год. 23 мін. — Пятниця 7. (24.) Сава, Валентин, рим. Флявій Дом. Схід сонця 4 год. 29 мін., захід 7 год. 25 мін.

Слїдуюче число „Буковини“ задля сьвята появить ся в суботу.

В память професора ґеоґрафії тут. унів. д-ра Левля, що тогід згинув траґічною смертию в альпейских горах, відкрито в суботу 1. мая памятну таблицю на черновецкім унїверзитетї. На сю таблицю зібрали гроші ученики проф. Левля.

Промоция. Вчера відбула ся в авлї тут. унів. промоция проф. при держ. ґімн. в Серетї Йосифа Маркуса на доктора фільозофії.

Оповістки, іменованя і т. п.

Редакция „Буковини“ подає всїм інтересованим до відомости, що з огляду на малий обєм нашої часописи не будемо містити подяк на третій сторонї, але на четвертій між анонсами, за які треба заразом надсилати належитість, якої вимір зазначений на першій сторонї. Для передплатників нашої часописи опускаємо половину.

З краєвого правительства. Краєвий президент др. Блайлебен іменував концепіста кр. прав. Фр. Холонея повітовим комісарем, повітового комісара д-ра Кароля Трукса з Сторожинця придїлено до краєвого правительства в Чернівцях, дальше придїлено концептового практиканта краєвого правительства в Чернівцях Бруна Тітінґера до староства в Сторожинци, концептового практиканта Станислава Братковского до староства в Кіцмани а концептових практикантів при краєвім правительстві в Чернівцях Бруна Бітнера і Аврелїяна Шкрабу придїлено до черновецкого зглядно до кимполюнґского староства. Дальше іменорано канцелїста при краєвім правительстві Франца Клямера полїцийним канцелїстом при полїцийній дирекциї в Чернівцях, вахтмайстра Франца Крамера і рахункового підофіцера Евгена Баїнґа канцелїстами при краєвім правительстві.

Читальня в Кучурові малім. Загальні збори читальнї в Кучурові малім відбудуть ся дня 16. мая с. р. о 3-ій годинї по полудни з звичайним дневним порядком. — За видїл: *Дмитро Баюра*, голова *Теодор Бабучук*, писар.

„Січ“ в Мареничах. Загальні збори тов. „Січ“ в Мареничах відбудуть ся дня 6. мая с. р. о 1-ій годинї по обідї з звичайним дневним порядком. — *Старшина.*

Подяка. Видїл читальнї „Рускої Бесїди“ і старшина каси пожичкової і щадничої в Оршівцях складає сердечну подяку Вп. п. Стрийскому, ц. к. нотареви в Кіцмани за безплатне виготовленє контракту купна площі під будову „Народного Дому“ і за леґалїзованє нової старшини.

Із штуки і лїтератури.

„Madama Butterfly“ (Мала добродїйка метелик), голосна опера Ґ. Пуччінього, яка по всїх европейских сценах виставляє ся з великим успіхом а послїдного сезону у Львові була грана 40 разів з ряду, виставлена буде на сценї укр. театру в Чернівцях по раз перший в суботу, дня 8. мая с. р. при співучасти комплетної військової орхестри 41. п. п. До сеї опери дирекция зладила цїлком нову виставу, декорациї з артистичної робітнї п. Балька, декоратора міского театру у Львові. Костюми ориґінальні японьскі. Білети на сю виставу продає вже від нинї каса театру. Головні партиї сольові сьпівати муть панї Ф. Лопатиньска і п. Й. Шиманьский.

„Галька“, опера в 4 дїях Стан. Монюшки. — У вівторок, дня 4. с. м. виставив наш театр в трете „Гальку“. Обсада була майже та сама, з тою ріжницею, що партию Антося сьпівав пан Романовский. З тої нагоди варта сказати ще пару слів про „Гальку“. Передовсїм роля Антося. Голос п. Романовского не сильний, але за то приємний та симпатичний. В порівнаню з голосом п. Косака, має голос п. Романовского меньше сили і чутя, але за те не слїдно у п. Романовского такого форсованя голосу, як у п. Косака. Навіть високі позициї сьпівав пан Романовский без видного напруженя, легко і спокійно, поборовши трему, яку було видно з початком першого акту. Навіть рухи п. Романовского, були спокійні, природні а не вимушені, як звичайно буває у початкуючих сьпіваків. Справдї вартаб, щоб п. Романовский показував ся частїйше на сценї. Про иньших артистів варта згадати, що вони були мабуть красше настроєні до гри нїж попередного разу. Побіч п. Лопатиньскої подобав ся загально дуже п. Шиманьский. — к.

Буковиньскі письменники. Сего року вийде з друку пята книжка з творами Федьковича — і так уже всї твори нашого буковиньского поета будуть загалови приступні. Наукове тов. ім. Шевченка видасть ще і шесту книжку з материялами до житєписи Федьковича; редакцию сеї книжки поручено Д-рови Осипови Маковеєви. Сей том материялів займе кілька сот сторін друку і буде, як довідуємо ся, складати ся 1. з переписки (листи Федьковича і до Федьковича), 2. з творів Федьковича і варіянтів, які не увійшли до попередних томів сюди увійдуть н. пр. єго інспекторскі справозданя), 3. зі статий і споминів про Федьковича і 4. з народних пісень, зібраних Федьковичем Материялу зібрало ся стілько, що вже тепер написанє вірної житєписи не буде надто трудне. — Довідуємо ся також, що О. Маковей приготовив до друку три томи творів Із. Воробкевича і вони вийдуть у видавництві львівскої „Просьвіти“ — Руска письменність. В І. томі будуть поезиї в II. оповіданя, в III. сценїчні твори. Не буде се повне виданє творів І. Воробкевича, бо на таке виданє і десять томів було би за мало, тілько будуть се самі вибрані, красші твори єго. Коли зважити, що сей наш письменник тілько перед смертию видав маленьку збірку своїх поезий п. з. „Над Прутом“, (всего 102 поезиї), а зрештою нїколи не видавав своїх творів окремо, то згадане видавництво „Просьвіти“ буде першим того рода. — Редактор творів І. Воробкевича, О. Маковей, надрукував уже кореспонденцию єго і зладив також житєпись сего многозаслуженого нашого письменника і композитора.

Телеґрами „Буковини“.

Чернівцї, 5. мая 1909.

Будапешт, 5. мая. (Кб.) Цїсар прибув сюди вечером. Мимо великого дощу привитала монарха дуже численно зібрана публика грімкими окликами: elien! Лиш там та там дав ся чути зі сторони робітників оклик на загальне виборче право.

Будапешт, 5. мая. (Кб.) Посол Польонїй опублїкував заяву, в якій каже, що президент мінїстрів др. Векерле не заявляв, що буде проводити кабінетом, хотяй би єго члени належали до независимої партиї. Се навів він (п. Польонїй) як своє бажанє та свій погляд, як також як-найдогіднїйшу розвязку кризи.

Білгород, 5. мая. (Кб.) Часопись „Вечерне Новости“ подає вістку про димісию мінїстра війни Жівковіча ізза слабого здоровля. Заявляють нам з достовірного жерела, що не відомо нїчого про такий замір мінїстра війни.

Софія, 5. мая. (Кб.) Як перший з тут аккредитованих дипльоматів Сементовский-Курило передав сегодня королеви серед звичайних церемонїй письмо достовірности як посол Росиї.

Берлїн, 5. мая. (Кб.) „Reichsanzeiger“ опублїковує зарядженє, яке має на цїли ограниччити службові подорожи.

Загреб, 5. мая. (Кб.) Тутешна громадска рада ухвалила 15.000 К на принятє віденьскої міскої ради.

Париж. 5. мая. (Кб.) Кілька сот почтових і телеґрафічних урядників постановило на зборах в принципі поновно відтягнути ся від служби.

Львівский руский нар. театр тов. „Р. Бесїда“
під дирекциєю Йосипа Стадника.

Репертуар:

В четвер, дня 6. мая с. р. замість **„Вія“** (з причин від дирекциї незалежних) виставить театр другий раз:

Запорожець за Дунаєм

народна оперета в 3 дїях Артемовского. — Закінчить:

„Вечерницї“

твір музичний Нїщиньского. — Гостинний виступ панї Ф. Лопатиньскої в ролї Оксани. — (В II. дїї „Запорожця“ ориґінальний танець женцїв.)

В пятницю, дня 7. мая с. р. (по знижених до половини цїнах):

НАДЇЯ

Голосна рибацка драма в 4 дїях Германа Гайєрманса.

В суботу, дня 8. мая с. р. (перший раз):

Madama Butterfly

опера в 3 дїях Ґ. Пуччінього. — Гостинний виступ панї Ф. Лопатиньскої і п. Й. Шиманьского.
Нова велика вистава! Музика військова 41. п. п.!

Загальні збори каси пож. і щадн. для громади Мареничі Петраші, відбудуть ся дня 16. мая 1909 о 10, годині рано в шкільнім будинку зі слідуючим дневним порядком: 2. Справозданє касове і білянс за рік 1908. 2. Вибір старшини. 3. Вибір одного члена до ради надзорчої. 4. Вільні внесеня. — *Старшина.*

Головні збори каси пож. і щадн. для громади Горішні-Станівці н. Ч. відбудуть ся дня 16. мая с. р. о 2. годині пополудни в „Народнім Домі“ з таким дневним порядком: 1. Провіренє протоколу із послідних загальних зборів. 2. Справозданє касове за рік 1908. 3. Вибір 3-ох членів старшини. 4. Вільні внесеня. — *Старшина.*

24 14—40 н.

Молочне мило

лелїйне з коником

найлагіднїйше мило для шкіри і проти виприсків соняшних.

Всюди до набутя.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть

NERVOL

„Назва правно забезпечена“

аптикара др. Ю. Францоза

в Тернополи.

Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болїв, простудженя, ломаня костий, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напись „Nervol“ і не приймати нїяких „Нервотонів“.

Цїна фляконa 80 сот. 10 фляконів (фляшощок) 8 кор. з оплатою і опакованєм. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всїх країв.

В Чернівцях на складї у Шміда і Фонтіна, в Селетині в дрогоерій медициналній Стернпуса.

19 (—)

В СКЛЕПІ

„Укр. Видавничої Спілки“

в Чернівцях, ул. Пивнична число 6. (побічна від жидівскої) (—)

можна получити всї прибори до писаня як також Апробовані **взори до краснописи.**

Великий зарібок

приносить побічне занятє кождому господарови, купцеви предприїмцеви, урядникови і т. п.

До виробу

Цементових дахівок

не треба фахового знаня. До того специяльних машин також на сплату ратами, достарчає

155 (—)

І. ШИМОНОВИЧ

Чернівцї, ул. Сьвятої Тройцї ч. 20.

склад фабричний машин для загального цементового виробу.

Проспекта коштів і цїнники даром. — У всїх місцевостях Буковини і східної Галичини, пошукувані заступники. — Писемні оферти адресувати на повисшу фірму.

Г. Арльт в Хшанові

найбільше підприїмство в краю для будови і достави машин до виробу цементових дахівок, цегол і цеголок на помости

припоручає удосконалені, сильно збудовані

машини до виробу цементових дахівок

159 (20—23) 3 в м. а іменно:

найновійшої конструкциї машини **„Модель 1609“ відзначену на численних заграничних виставах;**

загально знані в краю машини **„Імперіяль Реформ і Гладку“;**

машини до виробу цементових **цегол і цеголок на помост,**

форми до виробу **рур каналїзацийних і керничних.**

Фарбу, оливу і цемент.

Усьо по найнизших цїнах, на догідних услівях сплати.

На жаданє висилаю франко цїнник і докладний опис кождої машини.

Із зголошенями прошу звертатись так:

Г. АРЛЬТ, ХШАНІВ.

Нові друки для шкіл народних

а то:

нові **сьвідоцтва** для учеників і учениць **повторних курсів** і нові **лїсти виплати** (Zahlungsliste) для учительства, можна дістати в друкарни „Рускої Ради“ в Чернівцях, улиця Петровича число 4.

Склад ц. к. уприв. фабрики **товарів з альпаки** і хіньского срібла В. Бахмана і С-кп у Відни. **Склад капелюхів** І. Генрика Іти у Відни, Йос. Піхлєра і Синів в Ґрацу. **Склад черевиків** Ф. Л. Попера в Хрудимі, Ант. Чапека у Відни. **Великий склад** капелюхів П. і Ц. Габіґа в Відни, і славної фабрики черевиків Гана і Сина у Новім Йорку

Повідомляє **що лиш у него** можна дістати **дїйсно по найдешевших цїнах Весняні і лїтні новости.**

Доставцї для буковиньского звязку урядників

Міцер & Шехтер, Чернівцї

Ринок (напротив буковиньскої щадницї)

поручають свій **богато асортований склад весняних і лїтних артикулів,** як: **капелюхи** для панів і хлопців з ц. к. надвірних фабрик Вільгельма Плєса, Антона Піхлєра, І. Гікля Синів, як також італїйскої фабрики капелюхів Ґ. Бросаліно. — Великий вибір **біля** білого і колїрового для панів і хлопців; ковнярики, маншети, рукавички, шкарпитки, паньчохи, хусточки, шельки, палички і камизельки. — Великий вибір **краваток** в найновійших фасонах і красках. — Великий склад **черевиків,** найсолїднїйше викінчених. — Богатий вибір парасолїв і парасольок ріжного рода.

Замовленя з провінциї дешево і сейчас. **Неподобаючі ся річи можна відміняти.**

За редакцию відповідає: Віктор Строїч.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях.

З друкарнї товариства „Руска Рада“ в Чернівцях, під зарядом Івана Захарка.

BIBLIOTEKA KUL